

1917

11

Section II Dalis

SLA

Sėvynė

Moterų
ir Vaikų
Laikraštis

No. 11

New York, Kovo-March 16, 1917

Vol. IX

MOTINOS

Apdrauskite Savo Vaikus

NĖRA reikalo pri-
rašinėti vaikus prie
svetimtautiškų Insu-
rance kompanijų,
— galite apdrausti
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje. Ap-
drausdami savo vai-
kus S.L.A., mokėsit
mažiau, o atsitikime
nelaimės gausit dau-
giau. Kompanijų a-
gentams mokėdamos
po 10c. savaitėje iš-
mokate per metus
\$5.20; atsitikime ne-
laimės gaunate \$25.
Į S.L.A. mokėsit po
50c. į 3 mėnesius —
per metus išmokėsit
\$2.00, o nelaiminga-
me atsitikime gau-
nat nuo \$25 iki \$100
apsaugos.

NIEKAD nieks ne-
barškina į duris,
kaip daro tokie a-
gentai, rinkdami kas
savaitę dešimtukus:
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje apmo-
kate kartą į tris mė-
nesius arba ir už vi-
sus metus iškalno.
Reikalus atliekat sa-
vo prigimtoje kalbo-
je, o kuopų viršininkai
suteikia jums
nariams viso-
kiariopą naudą.

ISTATAI

PRIĖMIMUI VAIKŲ PRIE

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje

1. Visi lietuvių, abiejų lyčių vaikai, sveiki ant
kuno ir proto, nuo 1 iki 18 metų amž., gali pri-
gulėti prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.

2. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka \$2.00 per
metus, arba 50c. kas 3 mėnesiai, t. y.: sausio,
balandžio, liepos ir spalio mėn. Šio skyriaus
vaikai gauna pomirtinės \$25.00.

3. Vaikai nuo 5 iki 10 m. moka \$2.25 per me-
tus, — pirmą bertainį metų 75c., o kitus tris
bertainius po 50c. Pomirtinės gauna \$50.00. —
Vaikams, nuo 10 iki 18 m. amž., mokant po \$2.25
per metus, bus išmokama \$100.00 pomirtinės.

4. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka įstojimo
25c. Įstojimą ir už 1-mą bertainį moka sykiu,
t. y. 75c., o nuo 5 iki 18 m. moka įstojimo 25c.,
50c. bertaininės ir 25c. reikalams, arba viso \$1.00.

5. Visų trijų skyrių vaikai tik išbuvę 30 dienų
S.L.A. gali gauti pomirtinę. Prigulėjimas vaiko
prie S.L.A. skaitosi nuo tada, kada jo įstojimo
piningai priimti į Centrą.

6. Vaikai, prisirašę prie S.L.A., gaus iš Centro
paliudijimus, ant kurių bus įrašyta vardas, pa-
vardė ir laikas prisirašymo į S.L.A.

7. Vaikai skolingi už vieną bertainį tampa su-
spenduoti, skolingi už du — liekasi išbraukti.

8. Vaikui mirus pomirtinę gauna tėvai; nesant
tėvų — giminės, nesant giminų — urėdiškai pripa-
žinti vaikų globėjai. Pomirtinę išmokama pri-
stačius paliudijimą, ant kurio turi būti pasirašę
daktaras ir graborius.

9. Vaikai yra paliuosuojami nuo mokėjimo tau-
tiškų centų ir kitokių „ekstra“ mokesčių. Paliuo-
suoti taipgi nuo mokesčių siuntimui delegatų.

10. Vaikai neturi tiesos prie rinkimo delegatų
ir patys negali būti siunčiami kaip delegatai.

11. Vaikai turi būti įrašomi kuopų susirinki-
muose. Kuopų viršininkai ir abelnai visi sąna-
riai turi taisyti, kad nebūtų įrašoma vaikai ne-
sveiki. Abejojant apie vaiko sveikatą, turi būti
pareikalauta daktaro paliudijimas, už kurį apmo-
ka tėvai arba įrašancios vaikus ypatos.

12. Vaikai nedoro pasielgimo, neklausantis tė-
vų, negali būti priimti prie S.L.A.

13. Vaikus prirašantieji turi paduoti teisingai
vaiko metus; neteisingai paduoti metai, jei bus
susekta, vaikas taps iš S.L.A. prašalintas be su-
grąžinimo įmokėtų pinigų. Abejojant apie vai-
ko metus, tėvai turi pristatyti gimimo metrikus.

VAIKAI priimami į
S.L.A. nuo 1 iki
18 metų amž.; pas-
kui, be jokio įsirašy-
mo ir be daktaro eg-
zaminacijos pereina
į suaugusių skyrių.
Po prisirašymo, kaip
parodo įstatuose, už
30 dienų vaikai tam-
pa pilnais nariais ir,
atsitikus mirčiai, iš-
mokama pilną įsta-
tuose parodytą po-
mirtinę be atidėlio-
jimo. Vaikai priima-
ma be daktaro pa-
liudijimo — užten-
ka, kad du S.L.A.
nariai patvirtina vai-
ko sveikatą kuopos
susirinkime. Kuopos
randasi kiekviename
mieste.

SKAITYDAMOS ši
laikraštį, pratinkit
taipgi ir savo vaike-
lius prie skaitymo:
jiems yra pavestas
Vaikų Skyrius. Me-
dij galima lenkti pa-
kol jaunas, taip ir
vaikelius galima pri-
pratinti skaityti iš
mažens, taipgi supa-
žindinti juos su taja
Draugija, kuri rupi-
nasi ir teikia savo
reikalingas in-
formacijas.

Reikalaujame platesnių informacijų, kreipkitės prie vietinės ku-
pos valdybos arba į Centro Sekretorių šiuo adresu:

A. B. Strimaitis

307 West 30th Street
NEW YORK CITY

DIRBTUVĖS MAISTAS

— Parašė GERTRUDE RUSSELL. —

TENAI, jie sako, gyvasties vertybė persimainė. Tai, kas pirma buvo žmogum, dabar liko kanuolių maistu. Aš juokiuos ir stebiuos iš to, delei ko jie mušasi. Jei aš turėčiau jų ginklus ir jų amuniciją ir jų spėką, aš nekariaučiau už savo ponus, bet kariaučiau prieš juos. Girdžiu pasakojant, kad kareiviai eidami miega ir jų neprikelia net kanuolių trenksmai: aš manau, kad mušių laukas panėši dirbtuvei. Kanuolių maistas, jie sako: bet mes esame dirbtuvių maistas taikos metu, ir dirbtuvės yra nelabesnės už kanuoles. Ši mėnesį man sukanka dvidešimts metų, ir aš jau nebegaliu suskaičiuoti įvairių dirbtuvių, kuriose dirbau per savaites ir per mėnesius.

Papasakosiu čia apie kelias, kur dirbau visiškai trumpą laiką. Apie tris metus ~~man atgal~~, vieną pavasario dieną, apie 3 valandą, atvykau į miestą ir apie 4-tą valandą jau jieškojau darbo. Ant rytojaus peržiūrėjau laikraštyje apskelbimus ir radau sekantį:

Skysčių merginų reikia biskvitų kompanijai. Šviesūs, ruimingi darbo kambariai. Augščiausiai uždarbiai. Proga prasimušti.

Žinoma, tuojaus nuėjau ir klausiu darbo. Darbo valandos buvo nuo 7 išryto iki pusiau po penktos vakare, su viena valanda pertraukos užkandžiui. Alga—penki dolariai į savaitę pradžiai. Pradėjau darbą nuo pirmos valandos. Atrodė, kad darbas nėra sunkus, žiurint, kaip kitos merginos dirbo, bet, pati pradėjusi

dirbti, pamaniau kitaip. Mašinos bėgo nuo vieno augšto ant kito. Keptuvė buvo ant viršutinių grindų; iškepti ten biskvitai buvo leidžiami žemyn, ant kitų grindų, ant karštų skardžių, nuo kurių mes turėjome juos rinkti ir dėti į kruvas ant didelių stalų, prie kurių dirbome. Padirbėjus tokiu būdu per valandą, ant mano pirštų galų neliko odos; pirštų galai taip apdegė, kad negalėjau nieko paliesti. Tada priėjo prie manęs užveizėtoja ir pasiūkė į kitą kambarį. Čia paėmė mano mierą, kad pasiuvus man uniformą. Viena tokią uniformą turėjau gauti šią savaitę, ir antrą už savaitės laiko, kad turėčiau permainingai.

Sugrįžusi vakare namo, vos tegalėjau valgyti; taip man skaudėjo rankas, kad sunku buvo laikyti peilį ir šakutę. Ant rytojaus vos-ne-vos išturėjau prie darbo per visą dieną, — tai buvo mano pirmas susipažinimas su dirbtuvės darbu. Pirmą mokestį gavau už pusketvirtos dienos darbo, už kurį reikėjo gauti \$2.91, bet gavau tik \$1.66. Paklausiau, dėlko taip nedaug, ir man paaiškino, jog už uniformą išrokuota \$1.25. Labai nusi-stebėjau, nesa pirma man nieko apie tai nebuvo pasakyta. Dabar žinojau, kad už savaitės vėl gausiu tik \$3.75, o ne \$5, kaip turėjo būti.

Praslinko kelios savaitės, ir aš išmokau, kaip dėti į dėžes biskvitus ir džiovėsius. Užveizėtoja įsakė man dirbti „nuo štukų,” paaiškinusi, jog tokiu būdu galima uždirbti po \$6.00 ir po \$7.00 savaitėje. Dirbau labai sunkiai, bet sa-

vaitei pasibaigus gavau tiktai \$4.23.

Po mėnesio tokio darbo apleidau šitą vietą ir jieskojau kitos. Pirmučiausiai užėjau čevervkų dirbtuvę; mokestis buvo \$4.50 pradžiai; paėmiau tą darbą. Su sarmata turiu prisipažinti, kad to darbo visiškai neišmokau. Dirbtuvėje mašinos taip užė, kad nebuvo galima girdėti savo balso, nors ir labiausiai šauktum. Merginos turėjo valgyti prie tų pačių stalų, prie kurių dirbo; daug mašinų užė ir laike užkandžio. Pirmą dieną man labai skaudėjo galvą; kas diena vis darėsi aršiau ir aršiau, — pagaliaus savaitės pabaigoje turėjau pasitraukti iš tos dirbtuvės.

Už kelių dienų, ačiu netikėtoms aplinkybėms, galėjau išvažiuoti į kitą miestą. Atvykusi čionai, jieskojau kambario ir man nurodyta krikščionių šeimyna ant River Street, kur gyvena darbininkės merginos. Nuėjau tenai ir apžiūrėjau tai, kas vadinosi kambariu. Buvo tik vienas „kambarys,” kuriame stovėjo šešios lovos; už guolį su valgiu reikalavo \$5.00 savaitėje. Tik viename priešakiname kambaryje buvo langai į gatvę; miegamuose kambariuose langų visai nebuvo. Tuose kambariuose buvo galima, taip saktant, matyti orą. Trims kambariams, vadinasi aštuoniolikai lovų, buvo tiktai viena maudynė. Šeimyninkė pasakė man neturinti man vietos.

— Merginos labai mėgsta šią vietą, kaikurios jų gyvena čia po keletą metų, — ji pridėjo ir patarė man kreipties į Allegheny, davė ir adresą, kur galiu rasti „taip pat gerą namą, kaip ir šis.”

Paėmiau adresą ir nuėjau, bet nepasisekė ir čia. Moteris pasakė man, jog jai geriau esą priimti „pereinančius,” o ne nuolatinius gyventojus, nesa anie geriau ir daugiau užmoka. Tai buvo krikščioniškas namas darbininkėms. Išeinant iš namų, moteris paklausė manęs, ar aš einu nedėldieniais bažnyčion.

— Ne. — aš atsakiau, — neinu; per visą savaitę aš dirbu taip sunkiai, kad

džiaugiuos galėdama ilgiau pamiegoti, nedėldienio sulaukusi.

Jai nepatiko mano atsakymas; ji pradėjo sakyti man pamokslą apie lankymą bažnyčios, bet aš ją pertraukiau, pasakydama, jog neturiu laiko jos klausyti ir jog man reikia šiandien pat susirasti kambarį. Ji dar pridėjo, jog mananti, kad kaikurios merginos esančios visiškai žuvusios. Nesakiau, ką aš apie ją maniau, bet ištikrųjų pamačiau krikščionišką namą visai kitokioje šviesoje.

Po ilgų jieskojimų radau kambarį už \$2.50 į savaitę ir tą patį vakarą atsikrausčiau į jį. Ant rytojaus gavau darbą kitoje biskvitų kompanijoje, tik čia turėjau buti prie „naktinio darbo.” Valandos buvo paskirtos nuo 7 vakare iki 6 ryte, ir viena pusiaunakčio valanda užkandžiui. Du vakaru pradėjau darbą kaip 9 val., subatomis visai nedirbome. Šis darbas buvo kitoks, negu tas, kurį dirbdavau ikišiol. Čia buvo tikra keptuvė, kuri kepė visokius kepsnius. Mes turėjome šaldyti kepsnius ir dėti juos į dėžes; mašinų čia nebuvo. Mums valia buvo valgyti kepsnių, kiek tik norėjome. Kaikurios merginos valgė daugiau, negu joms reikėjo; tuo budu galima buvo sutaupti kiek skatiko, nes nereikdavo pirkti sau užkandžio.

Dirbome ant devintų lubų; reikėdavo lipti trepais, nesa nebuvo elevatorių. Užvaizda ir kiti ofiso darbininkai galėjo vartoti prekinį elevatorių, bet mums buvo draudžiama juom naudoties. Mokėjo tiktai \$4.50 į savaitę, bet aš maniau, kad bus legva rasti sau kitą darbą dienos laike. Po pirmos darbo savaitės parėjau namo subatos rytmetį, miegojau iki nedėldienio pusiaudieniui ir atsikėliau kaip tik laike eiti į darbą. Man pridėjo mokesties 50c. už dviejų savaitių ir žadėjo pridėti dar 50c. už mėnesio laiko. Iš kaikurių atžvilgių šis darbas buvo geras ir ramus, nors ir reikėjo labai sunkiai dirbti. Ant nelaimės naktinis užvaizda mylėjosi su motere užvaizda; kada ji jam

nusibodo, jis pradėjo lysti prie manęs, — turėjau apleisti darbą.

Nukeliavau į Rytus, kur prisiėjo pažinti sunkiausias darbo aplinkybes. Namuose, kur apsigyvenau, merginos, sužinojusios, jog jieškau darbo, paklausė, delko neinu dirbti į župės dirbtuvę. Nuėjau tenai, kur jos nurodė.

Atėjau tenai pusiaudienyje. Vyras ofise pasakė man, kad jie priima naujas merginas į darbą tiktai išryto apie 7 valandą. Ant rytojaus buvau tenai kaip pusė po šeštos; kambaryje jau buvo pilna merginų, — yisos bėdnai apsirengusios ir blogai mintančios. Be tų, kurios buvo viduj, žemai, ant trepų buvo dar laukiančių bent penkiosdešimts. Bent po dviejų valandų laukimo atėjo kambarin du vyrų ir moteris. Vienas vyrų parodė pirštu į vieną merginą ir sušuko:

— Eikš čia! Koks tavo vardas ir adresas? Ar dirbai čia pirma? Gerai. Eik viršun. — Tie žodžiai buvo ištarti žiauriai, aštriai.

— Dieve mano, — pamąščiau, — tai bent padrąsinąs pakvietimas!

Tas pats vyras vėliaus pašaukė tokiu pat budu ir mane. Paklausiau apie darbo valandas ir mokestį, bet jis pažūrėjo į mane, kaip į kokią šmėklą, ir sušuko:

— Eik viršun!

Taip pat jis pasamdė dar dvi darbininkes, ir po tam tie vyrai, stumdymiesi alkunėmis, prasimušė pro burį merginų ir išėjo laukan.

— Tai viskas, merginos! — Sušuko moteris, lipdama laiptais augštyn.

Nuėjome ant penktų lubų, pakabinome savo viršutinius drabužius ir nuėjome ant ketvirtų lubų darban.

— Naujos merginos! — pranešė moteris užvaizdai.

Koki baisi čia buvo vieta! Aplinkui buvo dideli katilai, kuriuose virė vištos. Tuos katilus dėjo ant vežimėlių ir vežė juos prie stalų, prie kurių dirbo merginos. Kiekvienas stalas buvo apklotas cininėmis su skylėmis, per kurias reikėjo

mėtyti sudraskytas į šmotus vištas atgal į katilus. Mes turėjome atskirti mėsą nuo kaulų ir nuo odos; vištos, žinoma, buvo begalo karštos, bet mes neturėjome laiko mąstyti apie tai. Prie kiekvieno penkto ar šešto stalo buvo užvaizda; toki užvaizda tik ir vaikščiojo nuo vieno stalo prie kito ir vis šukavo:

— Skubinkitės su tomis vištomis, merginos, skubinkitės su tomis vištomis!

Taip tad reikia stovėti prie darbo nuo septintos iki dvylikai; po tam—tris bertainiai valandos užkandžiui. Reikia kiek laiko tam, kad nubėgus į viršų ir nusi-mazgojus rankas ir po tam sugrįžus žemyn, ant pirmų lubų, pavalgyti. Kiekvienai darbininkei duodama puodelis pigios župės. Paskui jieškai sau sėdynės. Yra keletas suolų, bet juos pasiskubina užimti vyresnės darbininkės, kurios nuveja jaunesniasias šalin. Prisieina nueiti į sandėlį, kur, prisitaikius prie kokios dėžės, atsisėdi ir pavalgai. Pakol visą tai padarai, valgymui belieka kokios penkiolika minučių; pavalgius, vėl bėgi ant viršaus prie darbo. Su merginomis darbininkėmis čia apsieinama kaip su šunimis. Niekados negirdėjau, kad kas pasakytų merginai „meldžiu“ arba „ačiu.“

Daugelis darbininkių apleidžia darbą. Delto tad čia kasdien priima naujas. Laikiau per tris dienas. Paskutinį vakarą sugrįžau namo jau snausdama; parėjusi, puoliau ant lovos, nenusirengusi, ir užmigau. Pabudau tik ant rytojaus apie 12 valandą, su viršutinėmis drapanomis ir su skrybėle ant galvos, — taip buvau pavargusi išvakaro.

Apleidusi tą vietą, gavau darbą dirbtuvėje, kur dėta į skardines vaisiai ir maraschino vyšnios. Darbas nebuvo sunknis už tuos, prie kurių jau buvau pripratusi. Bet darbo vieta buvo taip nešvari ir visos darbo aplinkybės buvo taip netikusios sveikatos žvilgsniu, kad nieko panašaus dar nebuvo mačiusi. Su šlapiais skudurais šluostėme vyšnias, kad jos stiklinėse atrodytų žibančios. Ne-

kartą mačiau, kaip kitos merginos vartojo tuos pačius skudurus nusivalymui nosies arba nušluostymui grindų. Pranešiau apie tai užvaizdai, bet man tuojaus pasakė, kad tai ne mano dalykas ir kad aš esu kėlikė trukšmo. Ant rytojaus buvau pravaryta iš darbo.

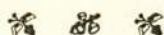
Subatoje gavau algą už pusę savaitės, pustrečio dolario. Niekas nesiklausė, del-

ko apleidau savo darbą. Nuo to laiko daugiau darbo nebejieškojau dirbtuvėse.

Koks tai gražus gyvenimas, už kurį reikia kovoti! Drįstu pasakyti, kad pusė vyrų tenai, armijose, taikos laikais yra nusidirbę ir nuvargę, bet kokių galų dėlei jie pradėjo vieni kitus mušti?...

Jie visi turėtų mušti savo ponus!...

(Vertė Tamsioji Naktis).

Paveikslėlis Iš Gyvenimo

MIESTELYJE DALLAS industrialių santykių tyrinėjimo komisija stengėsi suprasti padėjimą ukininko pačios. Komisija klausinėjo daugelį moterų. Indomus buvo komisijos pirmsėdės Mrs. J. B. Harriman pasikalbėjimas su Mrs. Levi Stewart, kurios vyras nuomuoja farmą. Pati Mrs. Stewart atrodo menka, gyvenimo sugraužta moterėlė. Štai tas tų moterų pasikalbėjimas:

— Ar tamsta dirbi lauke? — Pradėjo klausinėti Mrs. Harriman.

— Taip, — atsakė Mrs. Stewart.

— Kiek turėjai metų, kai ištekėjai?

— Penkiolika.

— Kiek metų tuokart turėjo vyras?

— Aštuoniolika.

— Ar dirbdavai lauke budama maža mergaitė?

— O, taip.

— Ir paskui kasmet dirbdavai?

— Žinoma...

— Ir drauge atlieki namu darbus?

— Taip, nėra kas juos atliktų kitas.

— Ir siuvi?

— Taip. Siuvu visas drapanas sau ir vaikams. Nuo apsivedimo visados pati viska siudavau.

— Ir savo skrybėles pati pasidarai?

— Taip. Pati pasidarau ir skrybėles.

Išviso turėjau tiktai dvi skrybėles nuo apsivedimo.

— Ar nuo senai jau esi ištekėjusi?

— Jau dvidešimts metų.

— Ar pati melži karves?

— Taip, pati, jei kada turime karvę.

— Kokiu laiku išryto atsikeli?

— Paprastai atsikeliu pagaminti pusryčius, kaip 4 val. ryte, vasaros metu. Žiemą-gi buname papusryčiaavę saulei tekant.

— Ar dirbdavai laukuose, budama neščia?

— O, taip, kartais. Kartais reikdavo dirbti beveik iki pat gimdymo laikui..."

Tai yra vargdienės ukininkės-mažažemės arba bežemės gyvenimo tikras paveikslas. Mrs. Stewart dar turėjo nors dvi skrybėles nuo savo apsivedimo dienos. Bet kiek yra ukininkių Lietuvoje, kurios nei nesapnavo apie skrybėles?

:: Anglijos kolegijų studentės praleido savo vakacijas dirbdamos ant ukių.

:: New Yorke vra dvi moters, užimančios maisto inspektorių vietas.

:: Anglijoje kareiviams maisto virėjų vietas užima suviršum 2.000 moterų; jos atlieka paprastą kariškų virėjų darbą.

Nežinystė ir Sveikata

— Parašė ONA ALYTIENĖ. —

AR NEŽINYSTĖ apsaugoja sveikatą? Ar žmogus gali geriau gyventi, nepažindamas sveikatos taisyklių ir higienos prisakymų, negu tas, kurs išsigilinęs prisitaiko prie jų nurodymų?

Beabejonės, yra žmonių, kurie į tuos klausimus atsakytų—TAIP. Ar tai slapta, ar atvirai, bet-gi jie nepildo sveikatos užlaikymo pamokinimų. Tokie žmonės tiki vien į savo nuovoką sveikatos palaikymui.

Jie argumentuoja, kad bemokslis ir laukinis žmogus, nors nepažindamas higienos, yra sveikas ir stiprus žmogus; tuo remianties, jie ir sako, kad prisilaukantieji visokių nurodymų ir taisyklių greičiaus numirštą...

Žinoma, nuolatos mąstyti apie savo sveikatą nėra išmintinga; tačiau tas dar nereikia, kad nereikia žinoti kaip apsaugoti nuo ligos.

Ar ištikrųjų laukiniai ir bemoksliai žmonės yra už tai sveikesni, kad jie jokių taisyklių neprisilaiko? Ne. Tokie žmonės, pirmoje vietoje, sulig jų gyvenimo budo, laikosi daugelio fundamentalių higienos principų. Jų neišsivystę protai neatjaučia jokių susijudinių bei ištempimo. Jie gyvena ant lauko. Jų apsiejimai yra paprasti, gamtiški. Jie valgo prasčiausį maistą ir mankštinasi su spėka, arba su smarkumu ir užtai nėra ko stebėtis iš jų geros sveikatos.

Akyvaizdoje to viso, miesto žmonės labai tenorėtų jų vietas užimti, nes, nors

tokie žmonės prastai gyvena, tačiau jų gyvenimas yra primityvis, nuobodus, monotoniškas. Žmogus, karta paragavęs kultūros ir civilizacijos vaisių, žutų iš nuobodumo, jei jam reiktų taip gyventi, kaip gyvena laukiniai ir bemoksliai žmonės. Prie to kad ir norėtume, — tai mes panašiai gyventi negalėtume.

Miesto žmonės gyvena visai kitokiose aplinkybėse ir prie tų aplinkybių esame priversti taikyties. Nors tos aplinkybės nėra sveikatai kenksmingos, tačiau sveikatos palaikymui reikia ko-nors daugiau, ne kaip gyvūnų instinkto.

Gyvenant laukuose galima vadovauties instinktu, vienok toks vadovavimasis neturi jokios vertės elektros dirbtuvėje — čia jau reikia žinoti, kad dasilytėjimas gyvojo drato reiškia pražutį, — ir čia jau instinkto neužtenka — reikia mokslo.

Gyvenime rasime šimtus panašių sulyginimų ir, nors tulas taisykles galime karts nuo karto peržengti, tačiau ateis laikas, kada už savo peržengimus reikės atsakyti.

Paimkime laukinį arba bemokslį žmogų ir priverskime jį gyventi mūsų aplinkybėse ir kaip ilgai jisai savo instinktu ir nežinyste galės būti sveikas?

Sveikatos taisyklių nežinojimas, ypačiai prie šių laikų aplinkybių, yra tikras nusidėjimas, už kurį prisieina daug kentėti ir neretai pirm laiko su pasauliu persiskirti.

Žingeidaujantieji sveikatos klausimais ras visokiu paaiškinimų bei patarimų „Tėvynės“ SVEIKATOS SKYRIUJE.

Negal užimt mintytojo minties
Vaizdai didžiųjų mušių kruvinų;
Ir ten, kur siaučia pragaras mirties,
Negali būti džiaugsmo, nei dainų!...

—Blockfield („Farmer's Boy").

Skanių Valgių Gaminimas

— Rašo ONA. —

KAIP sunaudoti likusias bulves. — Iš atlikusių bulvių, ypatingai sutrintų, galima padaryti įvairių gardžių valgių. Jei nuo pietų atliko virintų bulvių, tai reikia jas pirmiausiai sutrinti, įberti kiek druskos ir pipirų, įdėti trupučiuką sviesto ir įpilti tik tiek pieno, kad būtų galima išplakti, kaip paprastai išplakama smetona.

Iš tokių bulvių galima padaryti bulvinius kukulius. Reikia paimti bulvių ir iš jų padaryti citrinos didžio kukulius. Sudėjus į bliudą, padaryk viduje kiekvieno kukulio skylutę ir pripilk sutarkuotu suriu, kuris privalo būti sutaisytas pagal skonį su druska, sviestu ir salerine druska. Potam uždengk surį su bulviene ir pakepk karštame pečiuje. Šitokie kukuliai yra labai gardūs.

Iš Bulvių blynelius galima padaryti sekančiai.

Paimk bulvieną (sutrintų bulvių), stalą apibarstyk miltais, uždėk bulves ir iškočiok, kaip paštėtams, tešlą ir po tam su stikline supjaustyk į ritinėlius. Ritinėlius apiberk duonos trupinėliais, paskui pavilgink kiaušiniu ir pakepk ant karštų taukų. Uždėk ant rudos popieros, kad taukai nenusisunktų, padaryk skylutę kiekviename, pridėk jon po trupučiuką sumaltų riešutų arba surio.

KITAS Budas padarymui Blynelių. — Paimk sutrintų bulvių, pridėk ganėtinai miltų, kad būtų galima į virvelę išvolioti, supjaustyk į ritinėlius ir pečiuje iškepk.

Sosas: supjaustyk smulkiai (arba sukapok) porą cibulių, pridėk gerą šaukštą sviesto ir šutink iki cibuliai išvirs; pridėk druskos pagal skonį; įpilk gerą stiklą pieno ir duok užvirti; paskui sudėk blynelius ir lai pastovi nors 15 minučių pirm paduosiant į stalą.

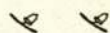
ŠALOČIAI iš sutrintų Bulvių. — Paimk du puoduku sutrintų ir sutaisytų bulvių ir pridėk vieną šaukštą sukapotų cibulių; gerai išplak,

paskui pridėk du kietai išvirintu ir sukapotu kiaušiniu. Į stalą paduok su francuz. sosu.

ŠALOČIAI iš Bulvių.
— Paimk vidutiniš-

kai gilų skardinį (blėkinį) bliudą. Supjaustyk į šmotelius kokios nors išvirintos mėsos; sutaisyk pagal skonį su sukapotu cibuliu, sviestu, druska ir pipirais ir įpilk kiek soso arba sriubos nuo mėsos. Mėsą uždengk su sutrintomis bulvėmis ir kepk pečiuje, iki viršus pusėtinai apkeps.

Tos moters, kurios pamėgins šiuos valgius, bus iš jų užganėdintos.

EUROPOS MOTERS

— Parašė A. A. —

Pietinėje dalyje ir viduje Anglijos suviršum 3.000 moterų uždirba pragyvenimą prie kanalinių laivų.

Nuo laiko, kada karė prasidėjo, suviršum 2.000.000 moterų įstojo į darbo lauką.

Tarpe 30 ir 35 tukstančių Anglijos moterų tarnauja ligonbučiuose kareivių prižiūrėjimui. Dauguma jų paeina iš augštų ir turčių luomų.

Turkijos moters, kaipo kliasa, yra labai puikios moters. Nors jos nėra taip gražios, tačiau jos yra ištikimos, giliai mąstančios ir užimančios. Jos yra priešingos ištivirkimui ir jų stovis šiandieną susilygina su bent šalies moterų stoviu.

Nuo senovės laikų Rusijos moters vis dalyvauja savo šalies politikos ir draugijiniuose reikaluose. Jos užima žymias vietas revoliucijų judėjimuose, moksle, darbo klausimuose ir labdarybės darbuose taipgi ir dailoje. Reikia priminti, kad jos neretai prisidėjo ir prie įvairių valstybinių intrigų.

— Parašė A. B. STRIMAITIS. —

KAS dirba už algą, tas negali tikėtis sukrauti turtus, nors ir viskas gyvenime sektųsi kuogeriausiai. Kokioje dalyj pasaulio atsirastume, visur matysime, kad už algą dirbančių žmonių yra daugiausiai. Lietuvoje vyras pačiame stiprume per visus metus dirbdavo sunkiausius darbus prie žagrės, prie dalgio, prie spragilo, už dvidešimtį rublių, ir taip metai po metų. Ar daug toks darbininkas gali sutaupyti iš savo uždarbio juodai valandai?

Šioje šalyje darbininko algos kitaip sutvarkytos, bet ir gyvenimo sąlygos yra kitokios. Darbščioje rupestingoje šeimoje, kuri, jei viskas gerai sekasi, kartais ir sutaupo keletą šimtų dolarių, ir tai tik tie, kurie atsisako nuo daugelio gyvenimui reikalingų dalykų, nekalbant apie pasisvečiavimus, balius, teatrą. Daugelis juk ir sako, kad darbininkams, dirbantiems už algą, tie dalykai nereikalingi, kad jie turi prisilaikyti nuo tinkamos drapanos ir nuo visų net ir reikalingų dalykų, nuo tinkamo maisto...

Vyras kaip vyras, nors ir už algą dirbdamas, sulaukęs subatos, gauna algą ir jaučiasi, kad jis šį-tą gavo už savo sunkų darbą, kad ir neilgam, nors tik pačiu pinėjimui. Tuojaus mažomis dalelėmis jis turi išdalinti tą algą kitiems.

Nemaža vyrų didžiujasi tuomi, buk jie užlaiką savo pačią ir vaikus. Bet ar daugelis vyrų nors mintimis ineina į savo moters padėjimą? Ar stengiasi suprasti, kaip ji jaučiasi, sulaukusi suba-

tos? *Ar tu moki savo pačią algą?* Tavo moteris yra prižiūrėtoja, ji yra tikra lavintoja tavo vaikelį. *Tikra, ne samdyta.* Tarp tikros ir samdytos yra didelis skirtumas.

Tikroji dirba po šešioliką ir aštuonioliką valandų kasdien, atlieka darbą atsakančiai; užsipelno sau algą, tik — ant nelaimės — ji jos negauna, o jei ir gauna, tai labai tankiai ji turi kasdiena maldauti skatiko nuo savo vyro, kaip koki pavargėlė...

Beabejonės Tamsta neleidi savo moterei prašinėti skatiko visokiems gyvenimo reikalingiems daigtams, bet neapsiriksiu, pasakydamas, kad ir nesidalini kiekvienu centu su savo motere, nors didžiujiesi iš savo moters ir jos užlaikomos namuose tvarkos.

Ką vyrai ir ką moters nuveikia, susituokę poron? Vyras, parėjęs iš darbo, pavalgo vakarienę; jei jo vaikučiai yra gražiai aprengti, užganėdinti, linksmi, tai jis porą minučių su jais pasižaidžia; bet jei tik kuris kiek susiraukęs, verkšlėna, arba jei jo moteris pradeda savo dienos nuotikius pasakoti ar skysties, tai jis žiuri, kad kuogreičiausiai iš grįčios pasišalinus. O kur jo kelio galas? Karčiamoje, kliubruimyje! Vienas iš šimto atsiras, kad, apleidęs grįčią praleistų laiką kningyne ar kitoje kokioje pasimokymo vietoje. Jeigu ir yra tokie vyrai, tai jie praleidžia savo atlikusį nuo darbo laiką su savo šeimynėle, bendrai lavindamiesi.

Vyras, nors ir už algą dirbęs, turi apribuotą laiką. Su motere yra kitaip. Ji, suėjusi su vyru į porą, tankiai kelia prieš saulės užtekėjimą ir gula tada, kuomet jau visi saldžiai miega. Jai nevalia išeiti, kuomet vaikai ima verkėti; ji turi būti visuomet rami; jei ji nori, kad jos vai-

kučiai užaugtų dorais ir pavyzdingais, tai niekuomet neturi parodvti savo pik-tumo; savo jausmus ji turi laikyti pa-slėpusi. Ji, kad ir pati nevalgiusi, ge-riaušį kąsnelį atiduoda savo vaikeliams, rupinasi, idant jie būtų sveiki; ji, kad ir verkdamas, pro ašaras šypsosi, idant kudi-

kis nepatėmytu jos nuliudimo, ir kudi-kiškai glamonėdamas prie jos nepaklau-stų, kas ją vargina, nes tai dar labiau jos širdį suspaustų...

Toks yra mūsų moterų padėjimas. Jos yra *tikromis šeimynų auklėtojomis*. Jos dirba be algos.

Iš Motetų Vargų

— Rašo TAMSIOJI NAKTIS. —

NIEKAS taip neatjaučia karės var-gų, kaip moteris.

Dabartinėje karėje moters turėjo ir tu-rės daug daugiau iškentėti, negu vy-rai, išskyrus, žinoma, tuos, kurie sugrižš be rankų, be kojų, be akių.

Šimtai ir tukstančiai mūsų lietuvių kenčia didžiausius vargus ištrėmimo Ru-sijoje ir pačioje mūsų Tėvynėje. Girdė-jome pasakojant, kaip daugelis mūsų se-serų išėjo iš proto dėl to, kad bėgime, ke-lionėje iš Lietuvos neteko savo vaikučių: vieni jų išmirė, kiti pasimetė ir Dievas nežino kur dingo. Lietuvoje, kaip girdi-me nuo žmonių, kurie ten buvo, beveik nėra kudikių, jaunesnių, kaip 7-8 metų; mažutėliai išmirė dėl stokos pieno ir ki-tokio tinkamo jiems maisto.

Motinas ir jų kudikius karė prislėgė tokia kieta ranka, kad jos kietumą ir sunkumą tegali tie suprasti, kas tai ant savo pečių pajuto.

Dabar, kaip skaitome laikraščius, Grai-kų žemėje kudikiai miršta iš bado. Kai-kurie valgiai dabar yra 5 kartus bran-gesni, negu buvo pirma; darbų-gi beveik nėra, nesa Graikijos pirklyba ir išdirby-stė visiškai sustojo, kaip tik kariaujan-čios valstybės apsupo Graikiją ir uždarė jos uostus.

Viename tiktai Athėnų mieste, kaip pranešama, viena diena apsirgo 29 kudi-kiai vidurių ligomis nuo netikusio ir ne-maistingo valgio. Jau prieš Kalėdas vi-si miesto ligonbučiai buvo taip pilni li-

gonių, kad naujų nuo to laiko nebepri-ima ir neturi kuom juos valgydinti.

Visą tą vargą turi pakelti tiktai mo-ters. Moterų širdis plyšta, matant to-kias baisybes!

NEW YORKE (ir Brooklyne) vasa-rio mėnesvje buvo dideli moterų su-bruzdimai dėl maisto brangumo. Suėju-sios į miesto rumus (City Hall), moters-vargdienės pasakojo apie savo skurdą.

Viena moteris, Mrs. Ida Harris, iškėlu-si augštin rankas, verkdamas, pasakojo: „Neturime net svoguno įdėti į viralą! „Jūs reikalaujate, kad mes augintume vaikus mūsų tėvynės apgynimui. Bet-gi mes neturime kuom jų penėti. Jie netu-ri drapanėlių, kurios juos šildytų; netu-ri čeverykėlių; jie persišaldo, serga ir miršta!

„Ar-gi tai teisinga, kad mes neturime maisto savo kudikiams?

„Ar-gi tai teisinga, kad mes esame pri-verstos auginti silpnus vaikus, kurie ap-serga džiova?...”

Mrs. Bessie Adler, iš Bronx'o, pasako-jo, kad jos vyras uždirba tik \$10.00 į sa-vaite. Iš tokio uždarbio negalima pra-gyventi. Ji ir-gi turi eiti dirbti, paliku-si savo keturis vaikučius namie, ant pen-ktos augšto. Ir sako:

„Mokyklose jie baudžia vaikus, kam jie nesimokina. Ar-gi gali mokslas sek-ties, kuomet pilvas yra tuščias? Niekas negali mokintis budamas alkanas. Ir vaikai negauna užtekčiai maisto...”

Pav. 4. Saulē sulyginus su Žeme.

matome dideliuose uoliniuose akmenyse.

Ant žemės paviršiaus nerandama nieko panašaus į geležies-nikelio mišinį — meteoritą. Tačiau geologai prieina prie išvedimo, kad centralinė žemės masa — karštoji ir skystoji — susideda iš tokios medžiagos, o tik jos paviršius — iš akmens (musų vadinamos žemės, molio, smėlio ir tt.).

Prie tokio prirodymo privesti, geologai žemę padalina į dvi dali: centralinę masą pavadina „Barysphere“ arba metalinė (geležies-nikelio) dalis, ir „Lithosphere“ arba lengvesnėji. akmeninė dalis. Muzėjuose sudėti atrastieji meteoritai leidžia spręsti, kad metalinės medžiagos dausoje yra daug daugiau, negu akmens, ir jų daugiau nupuola ant žemės; tuo faktu taipgi prirodoma, kad žemėje (visame kamuolyje, išėjus vandenis) metalinės medžiagos yra daug daugiau, negu akmeninės. Daugelis geologų sutinka, kad žemės paviršutinė pluta, susidedanti iš akmeninės medžiagos, yra tik tai 40 mylių storio, o paskui prasideda metalinė, kuri pačiame viduryje yra skysta-ištirpusi masa.

Dabar, maždaug, sužinome, kad žemė, kurios diametras *) yra 8.000 mylių, susideda iš didelio gabalo-kamuolio metalinės medžiagos, apvilktos akmeninės medžiagos pluta. Žemės vidurys yra karštas-verdantis, gi kuomet paviršiai jos aušta ir šąla, iš metalinės dalies kyla į viršų akmeninės dalis arba „putos“, kaip yra ir virinant geležį: lengvesnėji dalis iškyla ir plaukioja paviršiuje, smėlio ar pelenų pavydale. Ir pirmieji žemės aušimo laipsniai tokiu pat keliu atsibuvo — tokie pelenai-smėlis, budami liوسي karštos masos paviršiuje, ataušo ir taip pasidarė pirmoji žemės pluta.

Palengva karštos masos aušimas išdir-

*) Diametras — jei perpjauname ką nors apskrito, kad ir obuolį, ir turime iš jo plokštį, o mieruojame ne aplinkui, bet per vidurį, nuo vieno krašto iki kito; arba ratą — mieruojame per vidurį — skersai.

bo keturias rūšis viso žemės sustato: vidurinė, karštoji metalinė dalis; paviršius — žemė, arba akmeninė dalis; vanduo, sugulęs jurose, upėse, ežeruose ir šaltiniuose, arba garai; paskiausi gi — išlaukinė, gazinė, arba orinė dalis (atmosfera) — ir tos visos keturios dalys sudaro žemę, ant kurios gali gyventi visa tai, ką mes žinome ir matome.

PAVIRŠIAUS KEITIMASIS.

DABARTINĖ žemės išvaizda yra persikeitusi daugelį sykių: kalnai stovi ten, kur jų kitados nebuvo; jūros guli jau kelintame patale; upės teka visai kitais keliais, o kitos jų yra daug naujesnės už pirmąsias; ežerai atsirado visai nebutose vietose. Visa tai yra delei veikmės dviejų priešingųjų spėkų. Vienos veikmės priedermė yra griauti uolas, kalnus, nešioti liuosą-palaidą žemę ir visą liuosą medžiagą šluoti į juras, lyg būtų jas užpilti, kad tokiu būdu jūros apsemtų sausumas. Šiąją veikmę sutinka kita priešinga, kurios pareiga yra pakeldinėti sausumas ir gilinti jūrų guolį, tokiu būdu palaikant vandenį atskirai nuo sausumų. Nuo gazų, oro ir vandens (lietaus, sniego, ledo) kalnai plyšta ir slenka žemyn; nuo vulkanų ir žemės drebėjimo tankiai nuskesta salos (jurose žemės drebėjimų buna daugiau, negu ant sausžemio); arba vėl, pajuryje išsiveržia nauji vulkanai, o gretimais jų, vandenyje, žemė įlinksta.

Tokis mainymasis žemės paviršiaus atsibuna diena iš dienos, kartais nežymus, bet kartais su didelėmis žvmėmis.

ŽEMĖS AMŽIUS.

KIEK žemė turi metų? — Šešis tūkstančius su biskiu... Na, ir rodos, jau senai žemė sutverta. Bet geologai visai nedaug skaito miliona metų, nes per tiek metų, sako, žemė negali suspėti pasiekti dabartinio laipsnio.

Sunku ir geologams nustatyti žemės

amžių, delei to mes užtinkame jų spėjimus, siekiančius taip toli, kaip 1.600.000.000 (1.600 milijonų) metų. Tokius spėjimus daroma remianties ant uolų (akmenų). Praeidami mes pro dideles uolas kur pajuryje arba kitur, neatkreipiame domos; bet jos žemės tyrinėtojai daug pasako. Kiti spėjimai apie žemės amžių remiami yra ant vulkanų. paskui — ant gyvulių iškastų kaulų, ant vystymosi žmogaus ir viso kito, ant augmenų ir tt.

Taip svyruojant žemės amžiaus susekimo faktams, įvairūs tyrinėtojai tai aiškina pasiremdami ant visokių dalykų. Mes, svarbiausia, žemės pradžią radome ugnyje, tad ugnimi mieruosime ir jos amžių: pečius negali degti visados, jei jį nebus indėta šviežio kuro; saulė negali duoti šilumos nepabaigtinai; jeigu ji „nepakuriama“, ji negalėjo pradėti degti prieš 500 milijonų metų, — taip sako Lord Kelvin. Sulig jo, žemė turinti amžiaus nedaugiau 100 milijonų metų.

LIUTO DALIS

Kartą liutas, lapė, šuo ir vilkas išėjo medžioti. Medžiojo, medžiojo — ir pasigavo stirną.

Dabar reikėjo pasidalinti grobį. Liu-

tas buvo teisėjas.

— Sudraskykite į ketvirčius stirną! — paliepė jis. Kiti žvėrys pašoko, išpildė, ką jis jiems buvo įsakęs, ir keturi ketvirčiai gulėjo pas jo kojas.

Prasidėjo dalybos. Liutas tarė:

— Šis pirmasai ketvirtis bus man, nes aš esu jūsų karalius; šis antrasai — taipgi bus man, nes aš esu teisėjas; trečiasai — taipogi bus man už mano darbą medžioklėje, o kad ir paskutinytis ketvirtis taip puikiai išrodo, tai aš norėčiau žinoti, kuris jūsų drįstų pasiimti jį?

Taip nuteisė liutas.

Visi trys kiti jo sėbrai, pabraukę uodegas, ir nudulino sau šalin, tik lapė pratarė:

— Visuomet pasaulyje taip buvo — kas stipresnis, to ir viršus!

o o o

KAPITONAS IR KAREIVIS

„Kapitone, ką manai,
Kas kareiviui reik daryt’?“

Jis atsakė: — Aš klausau,
Nevalia man yr’ mąstyti! —

„Ką manai, ar patriotą,
Ar tyroną reik žudyt’?“

Jis atsakė: — Aš klausau,
Nevalia man yr’ mąstyti! —

„Ar manai, kad protas turi
Tavo sąžinę valdyt’?“

Jis atsakė: — Aš klausau,
Nevalia man yr’ mąstyti! —

„Na, jei taip,“ aš sušukau,
„Tu neb’ vyras palikai!“

Tau ir proto jau nereik’,
Tu, kaip aklas, tik klausai.

Bet aš neisiu tuo keliu,
Ir štai aiškiai pasakau:

Pirm, neg’ reikia ko klausyt,
Aš protingai pamąstau!“

(Ernest Crosby, vertė Karolis Vairas).

IZAAKAS NEWTONAS IR OBUOLYS*

— Parašė JAMES BALDWIN. —

ISAAKAS NEWTONAS buvo didis mintytojas. Nei vienas jo gadynės žmogus nežinojo taip daug apie gamtos įstatymus, kaip jis; nei vienas žmogus nežinojo, delko šis arba tas taip ar kitaip atsitinka, kaip jisai. Jisai daug ko išmoko, prisižiūrėdamas dalykams ir stengdamos kuo arčiau jausyti juos pažinti. Jisai visados mąstydamas ir mąstydamas.

Nors jisai buvo visų išmintingiausias žmogus pasaulyje, tačiau jautėsi labai daug ko nežinąs. Juo daugiau jis mokinosi, tuo aiškiau matė, kaip daug dar yra dalykų, kurių reiktų išmokyti.

Sulaukęs žilos senatvės, jis yra pasakęs:

— Man rodos, kad aš buvau tikrai lyg tas berniukas, žaidžiąs ant jurų kranto. Džiaugdavaisi nekarta, atradęs kokį gražų gyvūnėlį ar slydų lukštelį, bet didis teisybės ir žinojimo vandenynas yra priešais mane neištirtas ir nežinomas.

Tikrai kvailiausias žmonės mano esą išmintingiausias.

Vieną rudens dieną Isaakas Newtonas gulėjo ant žemės po obele ir mąstė, mąstė, mąstė. Netikėtai, sunokęs ant medžio šakos obuolys nupuolė šale jo ant žemės.

— Delko obuolys nupuola? — paklausė Newtonas pats save.

— Obuolys nupuola delto, kad ilgiau nebegali laikytis ant šakos, — tai buvo pirmučiausi jo mintis.

Bet toks atsakymas nepatenkino Newtono.

— Delko jis puolė žemės linkui? Delko jis nepuolė kiton kokion linkmėn? — Jis klausė pats save.

— Visi sunkūs daigtai puola ant žemės, bet delko? Delto, kad jie yra sunkūs. Bet tai nėra užtektina priežastis. Reiktų paklausti, delko toks ar kitoks

daigtas yra sunkus? Delko vienas daigtas yra sunkesnis už kitą?

Pradėjęs galvoti apie tuos klausimus, Newtonas nesiliovė galvojęs, iki priėjo prie išvedimų.

Milionų milijonai žmonių matė puolančius žemyn obuolius, bet tik Newtonas paklausė, delko jie puola žemyn. Jis ši klausimą taip išaiškino:

„Kiekvienas daigtas pritraukia prie savęs kiekvieną kitą daigtą.

„Juo daugiau daigtas turi savyje medžiagos, tuo labiau pritraukia.

„Juo arčiau vienas daigtas yra prie kito, tuo didesnis yra pritraukimas.

„Juo labiau daigtas traukia prie savęs kitus daigtus, tuo jis yra sunkesnis.

„Žemė yra daug milijonų kartų sunkesnė už obuolį; taigi žemė daug milijonų kartų smarkiau patraukia obuolį prie savęs, negu jis gali būti patrauktas kokion kiton linkmėn.

„Žemė yra daug kartų sunkesnė už visus kitus daigtus, esančius arti jos ar ant paviršiaus; todėl ji kiekvieną daigtą patraukia prie savęs.

„Todėl tatai daigtai puola, kaip mes sakome, ant žemės.

„Žinodami, kad kiekvienas daigtas pritraukia prie savęs kiekvieną kitą daigtą, nežinome, delko taip yra. Mes tegalime duoti vardą spėkai, kuri yra to viso priežastimi.

„Toji spēka vadinasi GRAVITACIJA.

„Gravitacija daro tai, kad daigtai turi svarumą. Gravitacija daro tai, kad visi daigtai yra savo vietose.”

Daleiskime, kad nebutų tokios spēkos, kaip gravitacija, — tad ar obuolys pulėtų ant žemės? Daleiskime, kad gravitacija netrauktų daigtų linkui žemės, — kas tuokart būtų?

Tau. kurs, kaip Izaakas Newtonas, visados klausinėji „Delko?” ir „Kodel?” tie klausimai duos medžiagos mąstymui.

*) Sir Isaac Newton — ištark Njuton.

VĖŽLYS IR KIŠKIS

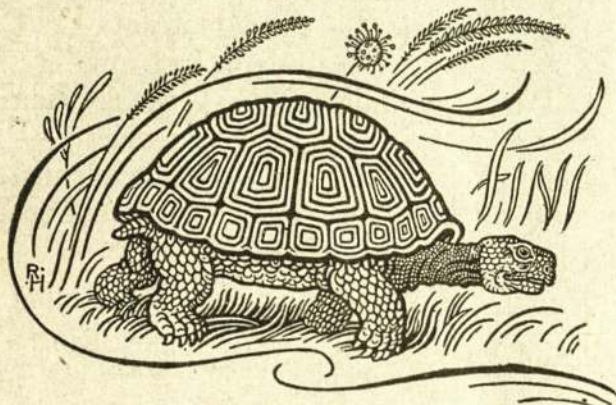
Vėžlys, kaip jau pats vardas rodo, labai pamaži vaikščioja-vėžlioja, kaip sako žmonės.

Vieną kartą kiškis, susitikęs vėžlį, ir nu! juoktis iš jo vėžliojimo:

— Kam tikęs, sako, tavo ėjimas: juk net kirmėlės ir tos greičiau už tave pašliaužia.

— Tegul ir menkas mano vėžliojimas, — atsakė vėžlys, — bet kad stotume į lenktynes, tai dar kažin-katras mudviejų laimėtų.

— Į lenktynes? — nusijuokė kiškis: —

gerai, stokiva į lenktynes! — Ir susitarė juodu bėgti nuo vieno medžio ligi artimiausio kalnelio.

Vėžlys tuojau pasileido į kelionę ir ėjo nesustodamas. Kiškis taipogi šoko iš savo vietos ir greitu laiku paliko vėžlį toli užpakalyje. Pabėgęs kiek, jis tarė sau:

— Tai, dar turiu laiko: kol vėžlys atvėžlios, tai dar galiu skanių dobiliukų pasiėsti ir pamiegoti.

Pamiegojęs, pašoko, atsiminęs lenktynes, ir bematant buvo pas kalnelį; bet kaip jis nusistebėjo, kuomet pamatė, kad vėžlys buvo jau ten.

o o o

VIENYBĖJE—GALYBĖ

Vienas žmogus — ne šneka,

Vienas vyraš — ne talka,

Kaip du sustos —

Visados daugiau padarys!

LAIKO PASAKA

Aš esu labai, labai senas. Aš gyvenu po visą pasaulį. Niekas negali išpėti mano metų, bet spėja kad aš esu tiek pat senas kaip ir pati žemė. Kasmet aš išleidžiu keturis kartus po tris paukščius: tris baltus, tris margus, tris žalius ir tris rudus. Visų tų paukščių plunksna per pusę balta ir juoda.

Pirmųjų trijų paukščių vardai: gruodis, sausis ir vasaris. Jie atneša sniego, ledo, pugų ir pusnių.

Antrųjų trijų paukščių vardai: kovas, balandis ir gegužis. Jie atneša šilumos, gėlių, lapų ir daug gyvybės.

Trečiųjų trijų — vardai: birželis, liepos ir rugpjūtis. Jie atneša karščių, žalumo, uogų ir daržovių.

Ketvirtųjų trijų vardai: rugsėjis, spalio ir lapkritis. Jie atneša vaisių, šalną, ukanų, lytų ir purvų.

Kiekvienas metų turi didelių švenčių ir tautos dienų. Žiemą, didelės šventės: gruodžio 25 dieną esti Kalėdos arba Kristaus Užgimimo šventė. Sausio 1 dieną esti Nauji Metai.

Tautos šventės: gruodžio 4 dieną (seno kal. lapkr. 21) — Didžiojo Vilniaus Seimo diena, nuo kurios mūsų žmonės pradėjo rūpintis savo krašto liuosybe ir šviesa.

Pavasari didelės šventės: Velykos arba Kristaus Prisikėlimo šventė. Velykos yra keliamoji šventė: vieną metų esti vieną dieną ir mėnesį, antrą metų — kitą. Sekminės arba Kristaus Užžengimo į Dangų šventė taip pat keliamoji šventė.

Tautos šventė: balandžio 24 d. Spaudos Atgavimo diena, nuo kurios mes galime spausti ir turėti lietuviškas kningas ir laikraščius Lietuvoje.

o o o

Kas nedarba, mielas vaike,

Tam ir duonos duot nereikia.

ŽIRAFĖ IR PARŠAS

P A S A K A I T E

— Parašė K. S. KARPAVIČIUS. —

ŽIRAFĖ ir Paršas susitarė kartą
Apeiti-patirti pasaulio platumą,
Pažinti tą visą, kas sviete tik yra.
Anksti vieną rytą, vos saulei pakilus,
Pabudę abudu, kelionėn pas'rengę,
Nuėjo į lauką užkasti ką rasią; —
Žirafė viršunes žolelių skabiojo,
Krumelių galunes apkramtė, pririjo,
O Paršas—knisiodam's šaknelių jieskojo.
Į kelią inėjus, Žirafė sau žengė —
Išlėto — bet Paršas nespėjo su jaja —
Jis stengės sulygti su žingsniais Žirafės:
Jo trumpos kojelės, pagurklio storumas,
Riebumas, sunkumas—apsunkina eiti,
Bet ką padarysi—drauge reik keliauti...

Priėjo upelį — Žirafė perbrido,
Tik vos augščiau kelių sušlapusi kojas,
Jos draugui Paršeliui pris'ėjo paplaukti:
Jisai nuo krantelio upelin nusmuko,
Ik' dugno nuskendęs, panėręs, išbrido —
Ir taip kitą pusę upelio pasiekė.
Smiltynu Žirafė be vargo sau žengė,
O Paršas — nuilso, jo kojos sulindo,
Sušilo, kol kelią priėjo vėl kietą.

Jau pietus atėjo — užkasti vėl laikas,
Ir saulė įkaito, kad rodos, imk snauskie, —
Nuėjo abudu pietautų į bulves:
Paršelis sau kniso ir kramtė ir čiauškė,
Žirafei tik virkščios nudžiuvusios teko,
Ir ji prasmaksojo, neėdusi nieko;
Po pietų jos draugas patraukė į dumblą,
Prieš saule atgules, ištisęs sau strėnas,
Ilsėjos, kol karštis didysai praėjo, —
Bet jo keliauninkė sušlapt net negavo —
Arti jokio prudo, nei menko upelio,
Anei jokio medžio šešelio nebuvo.

Pasukę į kelią tolynlinkui traukė,
Naujus susitiko vaizdus, aplinkybes:
Per giria keliauti dabar jiems reikėjo.
Tarp krumų, ką buvo Žirafei ik' kelių,
Jos draugas pranyko, lyg jo but nebuvo,
Taip landė ir narstė, kol juosius praėjo;

Priėjo jie spragą — ją perlindo Paršas,
Žirafė daug vargo sutiko prie josios:
Jei nori keliauti, perlysti čia reikia...

Ant medžio kabojo obuolių girinių, —
Žirafė skoningai gražiausius skabiojo,
Gi Paršui ant žemės nukritę tekliuvo.
Kai saulė už kalnų užėjo — sutemo,
Ilsėtis nutarę, sugulę užmigo
Arti vienas kito į samanas minkštas.
Vėl rytas atėjo — abudu išbudo,
Vėl, biskį užkandę, kelionę pradėjo;
Dangus apsiniaukęs šį rytą išrodė.
Išėjus iš girios — pradėjo lynoti,
Žirafė nuo šalčio drebėjo ir traukės,
O Paršas palindęs po ja — sausas eina;
Vienoj vietoj luomą keleiviai priėjo, —
Per ją kelias eina, — aplenkt neaplenksi:
Nabagui Paršeliui ją perplaukt reikėjo...
Pietais jie priėjo sodybą buroką,
Kurių vos prieš lietų nuskainiota lapai:
Paršelis privalgė, Žirafė — nekniso...

o o o

Taip porą mėnulių kantriai išdraugavę,
Pažino viens kito gyvenimą, stovį,
Nuvargę, pakrummyj sustojo ilsėtis.

„Geriau Paršu buti,“ svajojo Žirafė,
„Galėčiau sau bulvių ik'sočiai priėsti,
„Purvne voliočiau, kai saulė įkaista;
„Kojelės man tokios, kai jojo, patinka;
„Snukutis ir gurklis—tikrai papuošimas!
„Ir kas-gi iš manęs — baidyklė — tai viskas.
„Žolėmis ir vaisiais gyvent visad reikia,
„Nuo saulės kavotis tarp medžių šešelių...
„Kad nors dar tos bulvės viršuj žemės
augtų ...”

„Geriau, jei Žirafe galėčiau aš buti,“
Galvojo Paršelis, jau snausti pradėjęs,
„Kiek butu man gero ir kiek parankumo:
„Upelį ir gilų išbristi galėčiau,
„Tvora ar varteliai man niekas tad būtų,
„Smėlvnu be vargo keliaučiau kai reiktų.
„Nubodo man žemė knisioti-vartyti
„Igriso maitinties žolėm tik ar bulvėm,

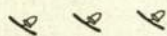
„Ah, kad obuoliai dar ant virkščių nors
augtų...”

o o o

Ir žmogus pamatęs pas kitą ką gero,
Nežino, kad ans tai per vargą atsiekė,
Tik pradėd' svajoti, kad pats tokiu būtų...
Keblumų kiekvienas gyvendams sutinka,

Bet atidą kožno savi teatreipia
Ir visą mūs norą „kitu but” jie tveria.
Geriausia—tai džiaugties savais
išnašumais,

Nepaisant į blogą, jei koks pasitaiko, —
Nes sekantis žingsnis vėl gerą
priartins.

PIRMUTINĖS ŽINIOS APIE LIETUVIUS

(IŠ SIMANO DAUKANTO)

SENOVĖJE maža žmonių temokėjo rašto, tad ne kiek terasime ir apie Lietuvius užrašyta. Pirmutinės žinias apie mūsų tautos senovę randame pas romėnus ir kiek pas graikus. Ir tai tos žinios yra abejotinos.

Tos šalys, kuriose šiandieną gyvena Lietuviai (Žemaičiai, Aukštaičiai, Prūsai, Latviai ir kt.), buvo vadinamos Hiperborėjais, arba Hesperejais. Pasakota, jog tose šalyse oras buvęs labai tyras ir sveikas, visi ilgai gyvendavę, nežinodavę ligų, nei karių, nei nesibardavę tarp savęs. Tų šalių žmonės, sakoma, gyvenę žaliose giriose, maitindavosi vaisiais, mirdavę ne nuo ligų, bet tikrai nuo senatvės. Senatvės, sakoma, sulaukę tų šalių žmonės iškeldavę puotas savo giminėms ir kaimynams; laike puotos, apsijuosdavę vainikais ir pasiskandindavę jurose.

Kitų senovės rašytojų tos šalys vadina taip-gi Skytų šalimi; ios-gi gyventojai vadinta Skytais. Tie Skytai buvę vieni piemens, kiti-gi žemdirbiai. Jų giminės, arba giminingos šakos, vadinosi Nėriais, Budiniais ir Gelionais. Sakyta taip pat, buk paminėtosios Skytų giminės ir buvusios tai Lietuvių ir Graikų tautų prabočiai. Teisybė, iki šiai dienai galima nemaža bendro rasti tarp Lietuvių ir Graikų, kaip jų bude, taip varduose ir kt. Galimas dalykas, kad tos dvi

tautos yra tarp savęs arčiau giminingos, negu su kitomis tautomis.

PASAKOJIMAI APIE SKYTUS

SENOVĖS rašytojas Herodotas šitaip apipasakoja Skytų budą ir gyvenimą: „Kiekvienas Skytas, medžiodamas, turi žirgą... Skytai savo numirėlius, kurie nedorai šiame pasaulyje gyvendavo, pamedavo bile kur laukuose, šunims ir vanagams maistui; gi tuos savo numirėlius, kurie, gyvi budami, gražiai ir padoriai gyvendavo, jie sudegindavo ant malčių, padėdami prie lavono visųmylimiausį jo tarną, žirgą, šunį, padėdami dar ir maisto. Po tokiam sudeginimui, giminės supildavo pelenus į molinį arba akmeninį indą. Tą indą jie užkasdavę į žemę ir paskui supildavę ant jo viršaus kapa... Vieni tokių kapų budavę 4, kiti 8, kiti-gi net 12 mastų augščio...”

Tokių kapų-pylimų yra Lietuvoje ir šiandieną. Mūsų senovės tyrinėtojai (pvzd. D-ras Nacevičius) pirma kelerių metų pradėjo juos kasinėti ir rasdavo juose įvairių senovės liekanų, kurios ilgai gal daug papasakoti apie mūsų tautos praeitį. Tokių pylimų, vadinamų kurhanais, yra daugybė Ukrainoje, tai yra Mažojoje Rusijoje. Labai gali būti, kad tie kapai tai ir yra anų Skytų, nuo kurių išvedama Lietuvių kilmė, paprati-mu pilti Lietuvoje. Tie Skytai gyveno senovėje Dunojaus upės pakraščiais. Iki šios gadynės mūsų žmonėse užsiliko dai-

nos apie Dunojaus upę, — nors Dunojus nuo Lietuvos yra labai toli į pietus. Gal tai pasiliko dar nuo senovės. kuomet mūsų prabočiai palei Dunojų gyveno.

Skytai, gyvenę į vakarus nuo Dunojaus upės, vadinosi Trakais; gyvenę-gi į rytus nuo Dunojaus, vadinosi Gėtais. Tie-gi jų, kurie gyveno į šiaurę nuo Dunojaus, buvo vadinami Tyra-Gėtais. Sakoma, buk jie taip vadinesi nuo to, kad jų gyvenamoji šalis buvusi be girių, tikri TYRAI. Toji šalis, dabartinė Ukrai-

na ir Podolija, ir šiandien atsižymi tuo, kad girių joje beveik nėra: plačios gražios lygumos, pievos. Toliaus dar į šiaurę nuo tų Tyra-Gėtų gyvenę Massagėtai, gyvenę šalyse, vadintose senovėje Juodąja ir Žaliaja giriomis. Apie linkėse dabartinio Pinsko gyveno Budinai, kalbėję maišvta Graikų ir Skytų kalba. Dar kiek į šiaurę nuo tų Budinų, apie linkėse dabartinio Vilniaus, gyveno Neuriai; labai gali būti, kad nuo tų gyventojų vardo praminta ir upė Nėris, arba Nėrė (Vilija) ir Panėriai kalnai.

Ž V A I G Ž D U T Ė

Šviesi žvaigždutė nusirito
I nematomas platybės,
Prapuolė... žymio nepaliko
Ir klaidžioja po tuštybes.

Kad įtikėt. ką žmonės sako:
Gal motinėlės-sengalvės
Šeimyna tuo kartu neteko —
Kas vaikučius jos prižiūrės?

Kas našlaičius priglaus, paglostys?
Kas aprėdys, pavalgydins?
Kas karčias ašaras nušluostys,
Kas juos gyventi pamokins?

O gal tėvelis darbininkas
Pasimirė su žvaigždute?
Ir stovi verkdami aplinkui
Vaikai su sergančia močia?

Kiek kartu jie su duona laukė
Pareinant tėvą vakare,
Dabar vaikeliai valgyt šaukia,
Bet nēr nei kąsnio namieje.

Pirma šeimyna džiaugės, juokės,
Visiems taip buvo jiems smagu,
Dabar... tu motina darbuokies
Stengkis kariauti su badu!

—P. Vaičaitis.

Žiemos metu vaikai mėgsta čiuzinėti ant ledo. New Yorke tris vaikai, W. Smith. G. Frolsen ir D. O'Culloghan, be čiuzinėdami pakraščiuose plačios Hudson upės, užlipo ant atskilusio ledo šmoto, ir ledas nuplaukė tiesiog į upės vidurį, nešdamas su savim persigandusius vaikus. Ant laimės, atbėgo policininkas ir priplaukė prie vaikų ant savo valties, visus juos išgelbėjo.

Labor Lyceum'e, Bronsville'je, buvo vaikų nedėdieninė mokykla, vedama socialistų. Viena dieną, kuomet mokykloje buvo 600 vaikų, pakilo gaisras. Laimė dar, kad mokytojams pasisėkė išvesti vaikus iš degančių namų. Iš vaikų nežuvo nei vienas. Labai apdegė, gesindami ugnį, mokytojai V. Kovelski's ir L. Sundack'is. Mokiniai buvo nuo 9 iki 15 metų amžiaus.

MOTERS, ŠVIESKITĖS!

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Kningyne
GAUNAMOS KNINGOS — SKAITYKITE JAS

AMERIKA, 288 pusl.,	75c.
AUDRA RUSIJOJE, 56 pusl.,	20c.
ANDERSONO PASAKOS, 82 pusl.,	20c.
DAKTARAS IŠ PRIEVARTOS (Komedija)	20c.
KAIP GYVANA: Latviai, Suomia, Anglai,	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (I),	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (II)	20c.
KAS IŠ KUR PAREINA, 64 pusl.,	20c.
KELIONĖ Į ŠIDLAVĄ, 48 pusl.,	15c.
KONRADAS VALENRODAS (Poema), 24 p.	15c.
KRAŽIŲ SKERDYNĖ, 77 pusl.	15c.
KUN. A. BURBA, 29 pusl.	20c.
LIETUVIŠKA CHRESTOMATIJA, 180 psl.	40c.
LIETUVIŲ TAUTOS KLAUSIMAS	
EUROPINĖS KARĖS METU, 102 pusl.	35c.
NAUJAS BUDAS Išmokti Rašyti, 24 pusl. ...	10c.
NUO DEGTINĖS (Komedija), 19 pusl.	10c.
PADĖJIMAS LIETUVIŲ TAUTOS RUSŲ	
VIEŠPATIJOJE (Rusų kalba), 128 pusl.	1.00
PASNINKAI LIETUVOJE, 16 pusl.,	5c.
PERSPĖJIMAS Apie Šventą Tikėjimą, 63 p.	10c.
PRAŽUVO (Vaizdelis iš gyvenimo), 16 pusl.	10c.
ŠVINTANT (Apysaka iš Bulgarų atgijimo),	25c.
TRACHOMA, Prie Šviesos, 100 pusl.	20c.
"TĖVYNĖS" Kompletai 1909-1910-1911. po	1.00

AISOPO PASAKOS

AISOPO PASAKOS — tai vienintelis tos rūšies veikalas lietuvių kalboje ir naudinga kiekvienam turėti. Kninga 360 puslapių, su 110 gražių paveikslų, 301 pasakų ir paaiškinimų. Tinkanti pamokiniui seniems, jauniems, o ypatingai mažiems. Motinos, nupirkdamos šią kningą savo vaikeliams, niekad nesigailės, nes vaikai mėgsta tokius skaitymus, ypač kad kiekvienai pasakai yra pritaikintas ir paveikslėlis.

AISOPO PASAKOS yra svarbios ne tik savo gražumu, bet ir labai rimta prasme: kiekviename atsitikime, kiekvienam žmogui, kiekvienai ydai rasi prilyginimus ir galiaus pamokinius. Tai neišsamišamas šaltinis; iš jų galima panaudoti sakinius viešuose susirinkimuose ir draugiškuose pasikalbėjimuose.

KAINA SU PRISIUNTIMU Į NAMUS — \$1.25

APŠVIETA

MOTERIMS apšvieta nemažiaus turėti rūpėti, kaip vyrams, — ir šis moterų laikraštis įsteigtas tik dėlto, kad atsirado apšviestų moterų, kurios norėjo, kad ji įkurti, bet tokių apšviestų moterų yra labai mažai. Svarbu, kad jų būtų kuo daugiau, delto ir pasiūlom įgyti — „APŠVIETA“. Tai yra mokslo ir literatūros periodinis leidinys, ejęs 1892 ir 1893 m.

„APŠVIETOJE“ rasi straipsnių iš lietuvių istorijos, iš visuomenės mokslų, iš gamtos mokslų; rasi gražių apysakų, eilių, ir šiaip daug pamokinančių raštų.

„APŠVIETA“ yra netik iš vardo, bet tai tikra apšvieta, kuri lavina žmogaus protą.

KNINGA DIDELĖ, 780 PUSL.,
DRUTUOSE APDARUOSE, —
SU PRISIUNTIMU \$1.00

IŠSKYRUS

AISOPO PASAKAS ir 'APŠVIETA'
VISAS KITAS KNINGAS SLA.
NARIAI GAUNA UŽ PUSĘ
PAŽYMĖTOS KAINOS

Raikalaudami kningų, parašykite aiškiai kningos vardą.

Pingus geriausiai siųsti per pašto Money

Orderį, paprastame laiške, užadresuojant:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30th STREET
NEW YORK CITY

LIGONIO ŠEIMYNOS PADĖJIMAS, JEI JISAI NEPRIGULI PRIE SUSIVIENIJIMO L. A.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

ISTEIGTAS

1886 METAIS

Kapitalas 1 Sausio, 1917, \$145.000
Pomirtinių, išmokėjo . . . \$92.715
Ligoje pašalpų \$52.813

Moka pomirtinių \$150, \$300, \$600
ir \$1.000. Moka ligoje pašalpos—
\$6.00, \$9.00 ir \$12.00 i savaitę.

ŠELPIA Našles, Našlaičius, Moksleivius, Politiškus Kankinius, Imigrantus ir remia visus prakilnius lietuvių tautiškų ir kulturiškų reikalus.

ŽMONIŲ apšvietai leidžia savaitraštį „TĖVYNĖ“ su iliustruotu mėnesiniu priedu Moterims ir Vaikams, ir nariai tą gauna dovanai. Leidžia kningas, kurias nariams išduodama už pusę kainos.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE yra seniausia, didžiausi ir tvirčiausia apdraudos, pašalpos ir kultūros organizacija. Kuopos yra visuose miestuose. Norėdamas prisirašyti, kreipkis prie vietinės kuopos, arba norėdamas platesnių informacijų, rašyk pas Centro Sekretorių, šiuo adresu:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30TH STREET, NEW YORK CITY